

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Соціологічний факультет
кафедра політичної соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ.

Сергій 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ГЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

рівень вищої освіти **бакалавр**
галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
вид дисципліни **за вибором**
факультет **міжфакультетська дисципліна**

2021 / 2022 навчальний рік

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

“30” серпня 2021 року, протокол №10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Мурадян Олена Сергіївна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри політичної соціології, декан соціологічного факультету.

Програму схвалено на засіданні кафедри політичної соціології

“27” серпня 2021 року, протокол №1

в.о. завідувача кафедри _____ В'ячеслав НІКУЛІН

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного

факультету Протокол від “27” серпня 2021 року №1

Голова науково-методичної комісії _____ Юлія СОРОКА

Програму вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Гендерні дослідження” складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Гендерні дослідження” є окреслення поля гендерних досліджень у просторі сучасного наукового соціального знання

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Гендерні дослідження” є:

- Опанувати сучасну гендерну перспективу у суспільних науках та специфіку соціологічного аналізу гендерної проблематики;
- Встановити взаємозв'язок між теоріями та дослідженнями сучасних гендерних розподілів у межах української, російської та західної шкіл соціології;
- Стимулювати пошук адекватних публікацій та критичне осмислення текстів;
- Стимулювати критичне осмислення соціологічних теорій та досліджень у гендерній перспективі;
- Опрацювати повсякденні практики гендерного розподілу за допомогою соціологічної теорії та методів;
- Навчити студентів вмінню формулюванню та аргументації власної позиції щодо однієї з проблем курсу на матеріалі повсякденного життя у сучасному українському суспільстві

1.3. Кількість кредитів для денної форми навчання – **3**

1.4. Загальна кількість годин для денної форми навчання – **90**

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й, 3-й	
Семестр	
4-й, 6-й	
Лекції	
28 год.	.
Практичні, семінарські заняття	
0 год.	.
Лабораторні заняття	
0 год.	.
Самостійна робота	
62 год.	.
Індивідуальні завдання за рахунок самостійної роботи	

1.6. Заплановані результати навчання

Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність до критики й самокритики, толерантність.

ЗК9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК13. Здатність до аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з її опонентами.

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для інтерпретації соціальних явищ і процесів.

ФК2. Розуміння базових закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот та суспільств.

ФК3. Розуміння соціальних процесів, трендів, можливостей і викликів соціальних змін в Україні та світі.

ФК4. Здатність зіставити результати різних соціологічних досліджень.

ФК6. Здатність застосовувати соціологічний дослідницький інструментарій.

ФК7. Здатність знайти соціальні дані у відкритому доступі, здійснити їх змістовне структурування й узагальнення.

ФК9. Здатність застосовувати знання галузевих соціологічних дисциплін для макро- і мікросоціологічного аналізу, побудови соціологічних моделей.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Давати визначення соціологічних понять і застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для пояснення практичних ситуацій.

ПРН3. Описувати та застосовувати базові критерії науковості та об'єктивності досліджень.

ПРН4. Формулювати дослідницькі запитання та конкретизувати мету дослідження.

ПРН11. Узагальнювати та зіставляти результати різних досліджень.

ПРН12. Обґрунтовувати методологію та висновки власного дослідження.

ПРН20. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН22. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки.

- Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- розуміння місця досліджень гендеру в сучасній соціології;
- теоретичну основу для критичного осмислення гендерних нерівностей, ключові категорії та поняття соціології гендеру;
- інтерпретаційний репертуар гендерної тематики;

вміти :

- порівнювати та співставляти методології дослідження гендеру;
- соціологічно досліджувати факти та елементи повсякденної культури.

2 Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. СОЦІАЛЬНІ ТЕОРІЇ І ПИТАННЯ ГЕНДЕРУ ТА СТАТІ

Тема 1. Етапи розвитку гендерних досліджень.

Методологічний підхід до вивчення чинників, процесів і результатів соціального конструювання гендеру. Жіночі, феміністичні, чоловічі студії, студії про геїв та лесбійок, квір-студії. Чотири стадії розвитку гендерних досліджень.

Тема 2. Основні теорії фемінізму.

Соціально-історичні витоки фемінізму. Фемінізм як теорія, як дослідницька парадигма та як соціально-політичний рух. Хвилі фемінізму. Сучасний стан та перспективи розвитку фемінізму. Марксистські засади фемінізму. Соціалістичний фемінізм та його гендерні аспекти. Гендерна теорія як втілення марксистської методології трансформації суспільства. Неомарксистські аспекти гендерної теорії. Психоаналітичне пояснення фемінізму як ідеї та руху. Радикальний фемінізм. Інтерсекційний фемінізм.

Тема 3. Соціологічні дослідження маскулінності.

Маскулінність як особливий об'єкт вивчення соціології гендеру. «Привілейованість» фемінності та утиск маскулінності у феміністичному аналізі. Відповідь гендерних теорій на феміністичну асиметрію. Маскулінність як об'єкт ідеологічних атак у сучасному світі: нові напрями гендерного аналізу.

Тема 4. Між дискурсом та матерією: переосмислення трансгендерності та тіла у квір-дослідженнях.

Трансгендерність: явище в контексті багатьох дискурсів. Трансгендери у гендерно-маркованих просторах. Цисгетеронормативна матриця. Квір у науковому дискурсі. Погляди Терези де Лауретіс, Мішеля Фуко, Джудіт Батлер, Елізабет Гросс, Анамарі Джагоз. Піраміда ієрархії сексуальних цінностей Гейл Рубін. Ігор Кон: квір як продукт постмодернізму.

Розділ 2. КОНСТРУЮВАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ПОРЯДКУ СУСПІЛЬНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ У ДОСЛІДНИЦЬКОМУ ФОКУСІ

Тема 5. Соціальне конструювання гендерної нерівності.

Поняття соціального конструювання в гендерній сфері. Гендерний аспект соціальної структури і стратифікації. Гендерна нерівність: виникнення, фактори, версії, трансформації. Гендерний аспект стратифікації та соціальної мобільності. Соціологічний аналіз гендерних проявів структурної нерівності. Гендер як стратифікаційний ресурс або кастова стигма. Методики вимірювання гендерної нерівності : індекси та рейтинги. Місце України у міжнародних дослідницьких проєктах з тематики гендеру. ЛГБТК+-дослідження.

Тема 6. Гендер-обумовлене насильство як порушення прав та свобод людини.

Складові поняття гендер-обумовленого насильства та його актуальні сфери. Жінка та чоловік як об'єкти гендер-обумовленого насильства. Домашнє насильство, сексуальне насильство, торгівля людьми, насильство на робочому місці, небезпечні практики. Гендер-обумовлене насильство в регіонах, які постраждали від конфлікту. Тіньова пандемія гендр-обумовленого та домашнього насильства.

Тема 7. Соціологічний аналіз гендерного аспекту економіки і праці.

Гендерні аспекти системи зайнятості. Вплив диверсифікації робочої сили на гендерну нерівність. “Домашня робота” як елемент та інструмент гендерної асиметрії. Виправдання гендерної асиметрії у трудових відносинах. «Скляна стеля». Як пандемія COVID-19 змінила ринок праці в Україні. Безробіття епохи коронавірусу. Гендерна структура неформальної зайнятості у період пандемії.

Тема 8. Політика і громадсько-публічна сфера крізь призму гендерного питання.

Роль держави у відтворенні гендерної нерівності та стереотипів. Освітня система у конструюванні та трансляції гендерних стереотипів (енциклопедії, букварики, підручники, зайнятість, гендерна педагогіка). Соціологічне дослідження відтворення гендерних відносин у сім'ї (гендерна соціалізація, сімейні ролі, їх відтворення; сімейне насильство). Гендерні наслідки пандемії в питаннях безпеки та захисту у світі.

Тема 9. ЗМІ у конструюванні та трансляції гендерних стереотипів

Масова комунікація та гендерні стереотипи. Конструювання гендерних стереотипів у ЗМІ. Трансляція та закріплення гендерних стереотипів у ЗМІ. Реклама як поле гендерної стереотипізації. Кіновиробництво як фактор динаміки гендерних відносин. Інтернет та гендерні відносини. Сучасний розвиток гендерних досліджень у вимірі соціології: теорія та практика.

Тема 10. Регіональний аспект гендерної нерівності.

Скандинавська модель досягнення гендерної рівності. Індія : історико-культурні фактори гендерної нерівності та гендерного дисбалансу. Гендерна політика Китаю: наслідки традицій. Африка: континент тотальної нерівності. Подолання пандемії та підвищення стійкості до надзвичайних ситуацій шляхом захисту прав людини та гендерної рівності.

3. Структура навчальної дисципліни

	Кількість годин
	Денна форма

Назви модулів і тем	Усього	у тому числі				
		лекції	семі-нарські	лаб.	інд.	СР
Тема 1. Основні теорії фемінізму	12	4				8
Тема 2. Марксизм та гендерна теорія	12	4				8
Тема 3. Психоаналіз та його вплив на теорії фемінізму	12	4				8
Тема 4. Соціологічні дослідження маскулінності	12	4				8
Тема 5. Соціальне конструювання гендерної нерівності.	12	4				8
Тема 6. Соціологічний аналіз гендерного аспекту економіки і праці.	10	2				8
Тема 7. Політика і громадсько-публічна сфера крізь призму гендерного питання.	10	2				8
Тема 8. ЗМІ у конструюванні та трансляції гендерних стереотипів	10	4				6
Усього годин	90	28				62

4. Теми семінарських занять
Семінарських занять не передбачено

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	<i>Читати № 7, 9, 23 допоміжної літератури</i>	8	ІНДЗ: написання індивідуального аналітичного завдання-повіді на <u>самостійно</u> обрану тему
2	<i>Читати № 25, 31, 38 допоміжної літератури</i>	8	
3	<i>Читати № 2, 13, 64 допоміжної літератури</i>	8	
4	<i>Читати № 42, 59, 83 допоміжної літератури</i>	8	
5	<i>Читати № 20, 53, 68 допоміжної літератури</i>	8	
6	<i>Читати № 3, 97, 100 допоміжної літератури</i>	8	
7	<i>Читати № 27, 33, 53 допоміжної літератури</i>	8	
8	<i>Написання ІНДЗ</i>	6	
Усього годин		62	

6. Індивідуальне завдання

Індивідуальне аналітичне завдання-повідь із гендерної проблематики (на самостійно обрану тему).

Робота має містити:

- постановку проблеми та обрання об'єкту, до якого пропонується застосувати обрану теорію дослідження (4 б.);
- актуальність (3 б.);
- викладення основних даних та результатів аналізу (10 б.);

- висловлення власної точки зору з аргументацією, факти на підтвердження власної позиції (посилання на інші джерела, результати соціологічних досліджень тощо) (4 б.)
- аналіз контр-аргументів із зазначенням їх слабких сторін (4 б.);
- резюме своєї позиції та висновок (5 б.)
- захист проекту (10 б.)

Обсяг роботи – від 15 000 знаків із пробілами.

Список використаних джерел (не менше 5 позицій).

Максимальна оцінка – 40 балів.

7. Елементи дистанційного викладання

Етап роботи	Форма роботи	Онлайн-платформа
1. Попередня підготовка	Опитування	Група у Telegram/Zoom
2. Подача нової інформації	Аудіозапис Тексти Відеоконференція Відеолекція	Google-classroom Google-classroom Zoom Zoom
3. Тренування	Питання для самоперевірки Обговорення (чат, форум) Спостереження за явищем	Telegram / Google-classroom Telegram Zoom / Youtube
4. Виконання практичного завдання	Пошук відповідей на питання Інтерактивні практичні завдання	Google-classroom Google-classroom
5. Оцінювання	Виконання екзаменаційної роботи Контрольна робота	Zoom/Google-classroom Google-classroom/Zoom
6. Рефлексія	Відповіді на рефлексивні питання	Zoom
7. Зворотній зв'язок	Чат, форум, опитування аудіо-, відео- або текстові повідомлення з коментарем	Telegram / Google-classroom / Zoom

8. Методи навчання

Лекції, презентації, групові дискусії, критичний аналіз наукової літератури, групові та індивідуальні творчі завдання, практичні науково-дослідні завдання

9. Методи контролю

Індивідуальне аналітичне завдання-доповідь. Письмовий залік (у формі тесту та відкритих питань)

Приклади питань залікової роботи:

1. Як вимірюється гендерна нерівність у міжнародних проектах? Наведіть шість основних сфер/проявів та способів її виміру. Наприклад: політика - кількість жінок у парламенті та у вищих ешелонах влади...
2. «Домашня праця» як категорія гендерного аналізу.
3. Традиційний фемінізм та радикальний фемінізм – у чому різниця?

Критерії оцінювання залікової роботи

Високий рівень 50 -60 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням спеціальною термінологією; творчим креативним підходом.
-----------------------------	---

<i>Середній рівень</i> 26 - 49 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням термінами, поняттями; допущенням неточностей у викладі матеріалу; помилками при відповідях на питання.
<i>Низький рівень</i> 1-25 балів	- відповідь характеризується: слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням деяких помилок у відповідях на питання.
<i>Незадовільний рівень</i> 0 балів	- відповідь характеризується: дуже слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням грубих помилок у відповідях на питання.

Критерії оцінювання співбесіди

<i>Високий рівень</i> 16-20 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням спеціальною термінологією; аргументоване представлення власної думки
<i>Середній рівень</i> 11 - 15 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням термінами, поняттями; допущенням неточностей у викладі основних тем курсу; помилками при відповідях на питання
<i>Низький рівень</i> 6-10 балів	- відповідь характеризується: слабким знанням тем курсу; допущенням деяких помилок у відповідях на питання.
<i>Незадовільний рівень</i> 0-5 балів	- відповідь характеризується: дуже слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням грубих помилок у відповідях на питання.

10. Методичні рекомендації з виконання залікової роботи

Для отримання найвищої оцінки необхідно поєднати:

- коректне та послідовне використання матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при використанні основних понять курсу (політичний ринок, маркетинг, пропаганда, вплив, раціональний вибір, поведінка тощо), аналізі соціально-політичних процесів, прогнозуванні перебігу політичних подій та інтерпретації соціально-політичних практик;
- критичне переосмислення окремих тез із матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при виявленні недосконалості понять, концепцій, схем та моделей, що використані в курсі;
- прозоре та аргументоване висвітлення авторської позиції – у порівнянні різних визначень основних понять курсу, при аналізі соціально-політичних процесів, прогнозуванні перебігу політичних подій та інтерпретації соціально-політичних практик;
- використання самостійних прикладів, що не наводились в лекційному матеріалі та/або першоджерелах і максимально чітко ілюструють позицію автора – для демонстрації навичок експертизи поведінкових стратегій соціальних груп, конкурентної боротьби, маркетингового та політико-рекламного впливу на громадянина.

Для отримання оцінки, достатньої для заліку, необхідно:

- коректне та послідовне використання матеріалів лекцій та/або першоджерел у відповіді – використанні основних понять курсу (політичний ринок, маркетинг, пропаганда, вплив, раціональний вибір, поведінка тощо), аналізі соціально-політичних процесів, прогнозуванні перебігу політичних подій та інтерпретації соціально-політичних практик;
- використання прикладів, що чітко ілюструють позицію автора – для демонстрації навичок експертизи поведінкових стратегій соціальних груп, конкурентної боротьби,

- маркетингового та політико-рекламного впливу на громадянина;
- самостійне викладення думок у відповіді (без елементів академічної недоброчесності).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота										Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
ІНДЗ – 40 Співбесіда - 20										60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

12. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література:

1. *Основи теорії гендеру: Навчальний посібник.* – К.: “К.І.С.”, 2004. – 536 с.
http://gender.at.ua/ld/1/186_osnovy_teorii_g.pdf
2. *Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів.* Марценюк Т.О. – К.: [б. в.], 2014. - 65 с. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3540>
3. *Хрестоматія по курсу Основи гендерних досліджень* Воронина О.А., отв. ред. Москва: Московский Центр Гендерных Исследований, 2000
4. *Антологія гендерної теорії.* Гапова Е., Усманова А. (сост.) Минск: «Пропилеи», 2000
5. *Введение в гендерные исследования.* Жеребкіна І.А., ред. Санкт-Петербург: Алетейя, 2001. – Часть 1.
6. *Хрестоматія феміністських текстів.* Здравомыслова Е., Темкіна А. (ред.) С.Пб.: 2000
7. *Введение в гендерные исследования: учебное пособие.* Костикова И.В., ред. М.:Издательство МГУ, 2000
8. *Феминизм и гендерные исследования.* Козлова Н., Монахова Ю., ред. Хрестоматія. Тверь, 1999
9. *Гендер для медій.* Маєрчик М., Плахотнік О., Ярманова Г. (ред.) Гендер. К.: Критика, 2013. – 220 с.
10. *Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів / Колектив авторів.* – Київ, 2014. – 206 с.
11. *Здравомыслова Е.А., Темкіна А.А. 12 Лекцій по гендерній соціології: Учебное пособие.* – СПб.: Издательство Европейского университета в Санкт-Петербурге, 2015. – 768 с.
12. *Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція). Довідник для членів парламенту [Електронний ресурс].* – Режим доступу: <https://tm.coe.int/1680096e45>
13. *Марценюк Т. «Захисники галактики»: влада і криза в чоловічому світі.* – Комора: 2020. – 256 с.

Допоміжна література:

1. *Балабанова Е.С. Гендерные стратегии совладания с жизненными трудностями // Социологические исследования.* – 2002. – №11. – С.26-35.
2. *Балакірева О. Громадська думка про статево-рольові стереотипи в гендерному світогляді // Гендерний аналіз українського суспільства.* - К.: ПРООН, 1999. - С.103-112.
3. *Баскакова М.Е. Равные возможности и гендерные стереотипы на рынке труда // Проект «Гендерная экспертиза» МЦГИ.* – доступно <http://ngo.org.ru/ngoss/get/cid11365/id12723.html>
4. *Бовуар С., де. Второй пол. Т.1 и 2.* – СПб., 1997.
5. *Брайсон В. Гендер и политика времени. Феминистская теория и современные дискуссии [Электронный*

- ресурс]. – Режим доступа: http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/04/brajson_v-gender_i_politika_vremeni.pdf
6. Воронина О. Феминизма социологические концепции // Современная западная социология: Словарь. – М., 1990.
 7. Вулф-Лайт П. Повернути батька додому // Незалежний культурологічний часопис "І". – №27 "Фемінність і маскуліність". – Львів, 2003. – С.138-149. – доступно на www.jimagazine.lviv.ua
 8. Гидденс Э. Пол, патриархат и развитие капитализма // Социологические исследования. – 1992. – №7.
 9. Глосарій Гендерного інформаційно-аналітичного центру «Крона» <http://krona.org.ua/gender.html>
 10. Гофман И. Гендерный дисплей // Введение в гендерные исследования. В 2х частях. Учебное пособие / под ред. И.А. Жеребкиной – Харьков: ХЦГИ, 2001. – Ч.2. – С. 306-335.
 11. Грабовська Ірина Проблеми та перспективи жінки в сучасній українській політиці //Сучасність” – часопис незалежної української думки http://uvkr.org.ua/suchasnist/arhiv/2001/6_3.htm
 12. Гурко Т.А. Вариативность представленый в сфере родительства // Социологические исследования. – 2000. – № 11. – С.90-97.
 13. Гендер і стратифікація // Структурні виміри сучасного суспільства. За ред. С. Макєєва. – Київ, 2006. – С.244-263.
 14. Гендер та інститут сім'ї // Структурні виміри сучасного суспільства. За ред. С.Макєєва. – Київ, 2006. – С.264-291.
 15. Дадаева Т.М. Кто выносит мусор, или Парадоксы гендерного разделения труда // Социологические исследования. – 2005. – № 6. .
 16. Динамика гендерного неравенства в постсоветской Украине // Новые социальные неравенства. – Киев, 2006. – С.225-253.
 17. Дослідження. Соціальні стереотипи // Жінка у світі політики. Женица в мире политики. Women in politics. – Бюлетень № 19. – Березень 1999. – С.5-23.
 18. Драгневіч Л. Сутність і ретроспектива становлення та розвитку шлюбно – сімейних відносин в Україні // Підприємництво, господарство і право. – 2002. –№ 1. – С.40-43.
 19. Енциклопедія для дівчат /Авт.-упоряд.Н.Волчек. – К.:Школа, 2001
 20. Енциклопедія для хлопців / Авт.-упоряд.В.Петров. – К.: Школа, 2001;
 21. Здравомыслова Е.А., Темкина А.А. Кризис маскулинности в постсоветском дискурсе //Подготовлено для сборника по исследованиям маскулинности в России. Под ред.
 22. Здравомыслова Е.А., Темкина А.А. Социальное конструирование гендера // Социологический журнал. – 1998. – №3/4. – С.171-182.
 23. Здравомыслова Е.А., Темкина А.А. Социология гендерных отношений и гендерный подход социологии // Социологические исследования - 2000. - N 11. - С.15-24.
 24. Здравомыслова О. Гендерные исследования как опыт публичной социологии в России // http://www.perspektivy.info/rus/nashe/gendernyje_issledovaniya_kak_opyt_publichnoj_sociologii_v_rossii_2011-04-25.htm (25.04.2011)
 25. Кандиоти Д. Пол в неформальной экономике: проблемы и направления анализа //Неформальная экономика. Россия и мир / Под ред. Т. Шанина. – М. 1999.
 26. Кіммел М. Гендероване суспільство. – К.: Сфера, 2003. – Розділ 1. Вступ, Розділ 2. Заповідаю природою: Біологія формує статі (С. 1-68).
 27. Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні // І. –2003.- .№27 (Незалежний культурологічний часопис "І" – <http://www.jimagazine.lviv.ua>) .
 28. Козлова Н.Н. Проявления гендерной асимметрии в учебниках по социологии // Социологические исследования. №1. 2006. доступно на http://socis.isras.ru/SocIsCont/R_SocIs_2006_01.htm
 29. Кон И. Мальчик, мужчина, социальная антропология. – Доступно на http://sexology.psi.med.ru/publ011_2.html
 30. Кон И. Мужские исследования: меняющиеся мужчины в изменяющемся мире // М. – 2009 // https://socioline.ru/files/5/52/kon_i.s. - muzhchina v menayushchemsya mire - 2009.pdf
 31. Коновалов Д. Новые маскулинности: украинский дисплей // Гендерные исследования.2004. № 10. – доступно на <http://kcg.org.ua/RUSSIAN/pub/10.html>
 32. Лавриненко Н. Гендерные отношения в украинской семье // Социология: теория, методы, маркетинг. - 2010. - №.1.
 33. Лавриненко Н. О новых методологических подходах к исследованию института гендера // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2006. – №2. – С. 103-115.
 34. Лавриненко Н.В. Гендерні стереотипи масової свідомості // Українське суспільство: моніторинг – 2000 р. Інформаційно-аналітичні матеріали / за ред. В.М.Ворони, А.О.Ручки. – К.: Ін-т соціології

- НАН України, 2000.
35. Маєрчик М. Гендер і статевість: від бінарності до багатоманітності (Розділ 1) // *Гендер для медіа: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей* / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – К.: Критика, 2013. – С. 11-27.
 36. Маєрчик М. Розвиток теорій гендеру і статі (Розділ 3) // *Гендер для медіа: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей* / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – К.: Критика, 2013. – С. 41-58.
 37. Малес Л. Числові дані як створення гендерних дискусій і дискурсів (Розділ 10) // *Гендер для медіа: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей* / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – К.: Критика, 2013. – С. 165-178.
http://ua.boell.org/sites/default/files/downloads/Gender_for_media_print.pdf
 38. Малес Л.В. Основи гендерного аналізу в дисциплінах соціогуманітарного циклу. Методичні рекомендації. – К.: ПРООН, 2004. – 39 с.
 39. Малес Л.В. Полігамія в просторі і часі // *Виднокола*. – № 2. – доступно на www.vidnokola.kiev.ua.
 40. Марценюк Т. О. Стан гендерної рівності в Україні: міжнародний аспект / Марценюк Т.О. // *Наукові записки*. - Т. 70: Соціологічні науки / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія"; [редкол. тем. вип. : Оссовський В. Л. (гол. ред.), Паніотто В. І., Хмелько В.Є. та ін.; упоряд. Бондар В. С.; рец. Макеєв С. О., Головаха Є. І.]. - К.: Києво-Могилянська академія, 2007. - С. 53-59 // <http://ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/1392>
 41. Медіна Т. Сексуальна функція молодої української сім'ї: соціологічний аспект // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. – 2000. – № 2. – С. 78-90.
 42. Мельник Т.М. Гендер як наука та навчальна дисципліна // *Основи теорії гендеру: навчальний посібник* / [відповід. ред. М.М. Скорик]. – К.: К.І.С., 2004. – С. 10-29.
 43. Мудуре М. Существует ли женская литературная традиция? // *Гендерные исследования*. – №2. - Харьков, 2000. – С.145-171-176
 44. Нейджел Д. Маскулінність та націоналізм; гендер та сексуальність у творенні націй // *І*. – 2003. – №27.
 45. Оксамитна С.М. Гендерні ролі та стереотипи // *Основи теорії гендера: Навчальний посібник*. – К.: "К.І.С.", 2004. – С. 157-181.
 46. Он-лайн курс Тамари Марценюк «Жінки і чоловіки: гендер для всіх» // доступно на: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/101/2015_T2/about
 47. Оукли Э. Гендер, методология и модусы человеческого знания: проблематика феминизма и парадигмальные дискуссии в социальных науках // *Введение в гендерные исследования*. В 2х частях. Учебное пособие / под ред. И.А. Жеребкиной – Харьков:ХЦГИ, 2001. – Ч.2. – С. 336-363.
 48. Попова Л.В. Проблемы самореализации одаренных женщин // *Вопросы психологии*. –1996. – №2 http://courier.com.ru/co_5/co_5/women.htm
 49. Пушкарева Н. Что такое «гендер»? // *Гендерная теория и историческое знание*. – СПб.:Алетейя, 2007. – С. 160-174.
 50. Пушкарева Н.Л. Материнство в новейших социологических, философских и психологических концепциях // *Этнографическое обозрение*. - №5. – 1999. – С.48-59.
 51. Ржаницына Л.С. Экспертиза: глобализация экономики и передел по полу рынка труда. – доступно на www.iw.owl.ru
 52. Римашевская Н.М. Гендерные аспекты социально-экономической трансформации в России // *Гендерный калейдоскоп* / под ред. М.Мальшевой. – М.: Academia, 2001. – С.243-257.
 53. Российский гендерный порядок: социологический поход / под ред. Е.А. Здравомысловой, А.А.Темкиной. – СПб., 2007. – 306 с.
 54. Сенченкова Т. Гендер: нова ідеологія чи проблемне поле соціологічної теорії // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. – 1999. – №2.
 55. Силласте Г.Г. Гендерная социология в познании общественно-экономической жизни // *Социологические исследования*. – 2001. – № 7.
 56. Синельников А. В ожидании референта: маскулинность, феминность, и политики гендерных репрезентаций // *Женщина. Гендер. Культура*. М., 1999. С. 83-98
 57. Синельников А. Паника, террор, кризис. Анатомия маскулинности // *Гендерные исследования*. – 1998. – № 1.
 58. Скорик М. Гендерна стратифікація в українській перспективі // *Філософськоантропологічні студії*' 2001. Спецвипуск. – К.: Стило, 2001. – С.96-108.
 59. Смит Д. Социологическая теория: методы патриархального письма // *Хрестоматия феминистских текстов*. – СПб., 2000. – С. 29-63.
 60. Современная историография гендерных отношений в постколониальной Тропической Африке / К.А.Петров. 2018 // <https://classroom.google.com/u/1/w/NTY1MjUyNDEzMTda/t/all>
 61. Стрельник Е. Гендерное неравенство: теоретико-методологические подходы к интерпретации // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. – 2005. – №4. – С. 147-154.
 62. Суковата В. Стереотипи підприємництва у масовій свідомості: гендерний аналіз // *Соціологія:*

- теорія. Методи, маркетинг. – 2001. - №2. – С.131-143
63. Тартаковская И.Н. Гендерные аспекты стратегии безработных // Социологические исследования. – 2000. – №11. – С.73-83.
64. Уварова О. Права жінок і гендерна рівність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://helsinki.org.ua/pravazhinok-i-henderna-rivnist-v-ukrajini-o-uvarova/>
65. Уест К., Зиммерманн Д. Создание гендера // Хрестоматия феминистических текстов. Под ред. Е.Здравомысловой и А.Темкиной. – Санкт-Петербург, 2000. – С.193-219. 86. Ушакин С. Поле пола: в центре и по краям // Вопросы философии. – 1999. – № 5. – С. 71-83. – доступно на <http://www.princeton.edu/oushakine/download/russian/1999.Pole%20pola.pdf>
66. Ушакин С.А. "Gender" (напрокат): полезная категория для научной карьеры? // Гендерная история: Pro et Contra. СПб.: Российский госпедуниверситет им.А.И.Герцена. Кафедра всеобщей истории. 2000. С.34-39.
67. Ушакин С.А. Культура пола. – доступно на http://meltingpot.fortunecity.com/rundberg/963/publ/gend_sb_www/chapter_1/Ushakin.htm
68. Ушакин С. Видимость мужественности. – Доступно на <http://www.russ.ru:8081/journal/media/97-12-15/usakin.htm>
69. Фрейд З. Три очерка по теории сексуальности // Психология бессознательного. – М.: Просвещение, 1989. – С.123-199.
70. Фридан Б. Загадка жественности / пер. с англ. – М.: Прогресс, 1993.
71. Фулей Т. І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя / Т. І. Фулей. – Київ : Ваите, 2016.
72. Хоткина З.А. Гендерный подход к анализу труда и занятости // Гендерный калейдоскоп / под ред. М. Малышевой. - М.: Academia, 2001. - с.353-377.
73. Хоткина З.А. Женица на рынке труда и просто на рынке (Права женщин в сфере неформальной занятости) // Права женщины в России: исследование реальной практик соблюдения и массового сознания. Т.1. – М.: МФФ, МЦГИ. 1998. - 392 с.
74. Ярская-Смирнова Е. Возникновение и развитие гендерных исследований в США и Западной Европе // Введение в гендерные исследования. Ч.І: Учебное пособие / Подред.И.Жеребкиной. – Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – С.17-48.
75. Шалатек Л. Невидимий коронавірус робить видимою системну гендерну нерівність танесправедливість // доступно на: <https://ua.boell.org/uk/2020/06/11/covid-19-uniquely-affects-women-here-are-many-ways-it-does> (11.06.2020)
76. Потапова О. Економіка турботи: як карантин і пандемія COVID-19 змінюють спільноти, практику громадських організацій та державні політики // доступно на: <https://ua.boell.org/uk/2020/05/29/ekonomika-turboti-yak-karantin-i-pandemiya-covid-19-zminyuyut-spilnoti-praktiku>
77. Стрельник О. Пандемія, коронавірус, карантин: жінки під ударом // доступно на: <https://ua.boell.org/uk/2020/03/25/pandemiya-koronavirus-karantin-zhinki-pid-udarom>
78. Гендерний вимір пандемії COVID-19. – ГОБ проєкт. Гендерне бюджетування в Україні. - 2020 // доступно на: https://mof.gov.ua/storage/files/covid_final.pdf
79. Чи потерпають чоловіки від гендерної нерівності?- Кампанія проти сексизму «Повага» // доступно на: <https://povaha.org.ua/chy-poterpayut-choloviky-vid-hendernoji-nerivnosti/>(10.06.2020)
80. ЮНЭЙДС призывает относиться к ЛГБТ-сообществу в Уганде с уважением //доступно на: <https://www.unaids.org/ru/keywords/men-who-have-sex-men>
81. Gender-based Education Inequality in China and India / Global Majority E-Journal, Vol. 9, No. 1 (June 2018), pp. 15-28 // доступно на: https://www.american.edu/cas/economics/ejournal/upload/murphy_accessible.pdf
82. New report shows digital gender gap in Ghana, Uganda (23.10.2020) // доступно на: http://www.connectingafrica.com/author.asp?section_id=761&doc_id=764877
83. Gender inequality and the COVID-19 crisis: Evidence from a large national survey during South Africa's lockdown (2021) // доступно на: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0276562420301050>

Інформаційні ресурси

1. Публікації проєкту «Рівність жінок і чоловіків у світі праці» http://gender.ilo.org.ua/Pages/publications_ukr_new.aspx
2. Публікації ООН в Україні <http://www.un.org.ua/ua/publications-and-reports>
3. Публікації Фонду народонаселення ООН в Україні <http://www.unfpa.org.ua/publications.html>
4. Публікації Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні http://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_10621.html
5. Публікації Міжнародного Альянсу із ВІЛ/СНІД в Україні <http://www.aidsalliance.org.ua/cgi-bin/index.cgi?url=/ua/library/our/index.htm>
6. Публікації Фонду імені Гайнріха Бьолля (із рубрики «Гендерна демократія») <http://ua.boell.org/uk/vsi-publikaciyi-genderna-demokratiya-0>

7. Публікації Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні (у тому числі, про гендернебюджетування, сексизм у рекламі) <http://www.fes.kiev.ua/new/wb/pages/ukrajinska/publikaciji/ukrajina.php>

8. Публікації Інституту соціології НАН України http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
9. World Bank Database of Gender Statistics <http://genderstats.worldbank.org>
10. European Institute for Gender Equality <http://eige.europa.eu/>
11. Strategy for equality between women and men – 2010–2015 / European Commission // http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/equality_between_men_and_women/em0037_en.htm
12. UNAIDS // <https://www.unaids.org/ru>
13. Human Rights Watch // <https://www.hrw.org/>
14. ILGA World – The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association // <https://ilga.org/>
15. Gender Gap Index 2020 / World Economic Forum // <https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality>
16. Gender Equality Strategy 2020-2025: Parliament’s reaction and input / European Parliament // <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210114IPR95617/gender-equality-strategy-2020-2025-parliament-s-reaction-and-input>
17. Gender Equality Observatory for Latin America and Caribbean // <https://oig.cepal.org/en>

Питання до заліку:

1. Основні категорії гендерних досліджень.
2. Сучасні соціологічні дослідження з питань гендерної нерівності.
3. Гендерна роль. Гендерна диференціація.
4. Гендерна стратифікація: реальність сьогодення.
5. Поняття гендерного порядку і гендерного режиму. Гендер з глобальної точки зору.
6. Релігійні джерела про статево-рольову диференціацію суспільства. Релігійний фактор гендерної диференціації суспільства.
7. Альтернативність сучасних концепцій конструювання гендеру.
8. Методологічні засади дослідження гендерних стереотипів.
9. Телебачення і гендерні стереотипи. Гендерні стереотипи в друкованих виданнях.
10. Соціальні мережі та Інтернет : агенти змін. Вплив Інтернету на формування гендерних стереотипів.
11. Реклама як транслятор гендерних моделей в сучасному суспільстві.
12. Сім'я як об'єкт гендерного аналізу. Сексуальні та репродуктивні права.
13. Історичні форми патріархату.
14. Публічне і приватне як категорії гендерної теорії.
15. Культурна обумовленість гендерної нерівності у різних регіонах світу (від Азії до Африки).
16. Міжнародно-правові акти з питань гендерної рівності: історія і сучасність.
17. Використання результатів гендерного аналізу в соціальній політиці та експертизі законодавства.
18. Сучасні концепції маскуліності крізь призму гендерних норм та насильства.
19. Трансгендери у гендерно-маркованих просторах.
20. Українські реалії гендерної нерівності.
21. Причини виникнення і види гендер-обумовленого насильства.
22. “Домашня робота” як елемент та інструмент гендерної асиметрії.
23. Світові тенденції у вирішенні проблем гендерної нерівності у різних сферах. Досвід боротьби міжнародних організацій із гендерною нерівністю.
24. Сімейні ролі : вектори змін.
25. Європейський досвід у боротьбі із гендерною нерівністю.
26. Квір у науковому та повсякденному дискурсі.
27. Квір-дослідження у суспільних науках.
28. Стан та проблеми ЛГБТК+-руху в Україні.
29. Якісні методи в гендерних дослідженнях.
30. Гендерний вимір пандемії COVID-19.
31. Гендерно-диференційовані економічні наслідки COVID-19 під час та після кризи.
32. Гендерні наслідки в питаннях безпеки і захисту: гуманітарні потреби, жінки-біженки та внутрішньо переміщені особи.